

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

REKENINGKUNDE V1

MEI/JUNIE 2025

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyne, is strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings mag toegepas word nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae by daardie item(s) verdien het.
3. Tensy anders getoon, ken volpunte toe vir 'n korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat getoon is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). LW: As syfers in die nasienriglyne vir komponente of bewerkings aangedui word, dra hierdie syfers nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie getoon is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar dit aangedui word, kan deelpunte toegeken word om die verskil in die kwaliteit van kandidate se antwoorde aan te dui.
7. Indien kandidate meer as die verlangde aantal antwoorde verskaf, ondersoek alle antwoorde tot voordeel van die kandidaat. Strafpunte kan toegeken word vir vreemde items indien kandidate volpunte vir 'n vraag gekry het (maks. -2 per vraag)
8. Hierdie nasienriglyne is nie vir verspreiding in die publiek nie, omdat sekere items dalk verkeerde hantering kan impliseer. Aanpassings word gemaak op grond van die nuanses/konteks van sekere vrae.
9. Waar strafpunte toegeken word, kan die finale punte vir daardie afdeling van 'n vraag nie as 'n negatiewe totaal getoon word nie.
10. Waar metodepunt(e) vir 'n bewerking toegeken word, moet die nasiener eers die redelikheid van die antwoord ondersoek voordat die punt toegeken word.
11. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek.
LW: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷ wees volgens kandidaat se (geldige) antwoord, of soos in nasienriglyne aangedui.
12. By bewerkings moet geen punte vir bewerkings toegeken word waar die teller & noemer omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
13. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat in geheel of gedeeltelik foutief is nie. Dui aan met 'n ☐.
14. Wees bedag daarop dat sommige kandidate geldige alternatiewe buite hierdie nasienriglyne kan gee. Let ook daarop dat een kommentaar meer as een korrekte aspek kan bevat.
15. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 10 bladsye.

VRAAG 1

1.1 Staat van Omvattende Inkomste vir die finansiële jaar geëindig
28 Februarie 2025

Verkope	(12 171 200 ✓ – 31 200 ✓)	12 140 000	☑*
Koste van verkope	Verkope/1,6 OF Verkope x 100/160	(7 587 500)	☑☑#
Bruto wins	Verk - KvV 6	4 552 500	☑
Ander inkomste		225 250	☑*
Diensgeld-inkomste		174 580	
Voorsiening vir oninbare skulde aansuiwering		2 030	✓✓
Huurinkomste	[6 080 x 4] OF [72 960 x 4/12] (72 960 – 24 320 ✓✓)	48 640	☑*
Bruto bedryfsinkomste	BW + AI 7	4 777 750	☑
Bedryfsuitgawes		(3 307 800)	☑*
Salarisse en lone		763 000	
Waardevermindering		285 860	
Ouditfooie	(75 168 + 18 792)	93 960	✓✓
Direkteursgelde	een punt een punt een punt 49 500 + 49 500 + 44 055 (1 595 385 – 143 055 ✓✓✓✓)	1 452 330	☑*
Handelsvoorraadtekort	[31 200 x 100/160] (22 150 – 19 500 ✓✓)	2 650	☑*
Diverse uitgawes		710 000	✓
	12		
Bedryfswins	BBi - BU	1 469 950	☑
Rente-inkomste	balanseersyfer	59 450	☑
Wins voor rente-uitgawes	NWvoorB + RU	1 529 400	☑
Rente-uitgawes	16 950 twee punte (330 000 ✓ – 126 600 ✓) OF (27 500 - 10 550) x 12 een punt een punt	(203 400)	☑
Netto wins voor belasting	NWnaB + IB	1 326 000	☑
Inkomstebelasting		(397 800)	
Netto wins na belasting	[397 800 x 70/30] 9	928 200	✓✓

34

* een deel korrek

-1 vreemde items (maks -2), d.i. SFP-items; -1 aanbieding (maks -1)

Voors. vir Oninbare Skulde moet as 'n inkomste getoon word.

Handelsvoorraadtekort kan as inkomste getoon word; merk dit soos per Beginsel 11.

As Handelsvoorraadtekort as inkomste getoon word met korrekte bewerkings; -1 vir antwoord.

twee metodepunte kan toegeken word slegs as die verkoopsyfer, hierbo bereken, gebruik is.

1.2 Staat van Finansiële Posisie soos op 28 Februarie 2025

EKWITEIT EN LASTE		
GEWONE AANDEELHOERSBELANG		
(TE&L – TL)	3 041 500	✓
Gewone aandelekapitaal	2 480 000	
Behoue inkomste	561 500	✓
NIEBEDRYFSLASTE		
[5 214 000 / 2,4] (2 172 500 ✓✓ – 972 000 ✓) 4	1 200 500	✓*
Lening: Oracle Bank	1 200 500	
BEDRYFSLASTE	972 000	
Handel en ander betaalbare bedrae		
ouditfooie huurinkomste regstelling (420 358 + 18 792 ✓ + 24 320 ✓ – 22 750 ✓)	440 720	✓*
SAID: Inkomstebelasting (397 800 – 363 100)	34 700	✓✓
Aandeelhouders vir dividende (1 550 000 x 19/100)	294 500	✓✓
Bankoortrekking	75 480	✓
Korttermyndeel van lening	126 600	
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	5 214 000	✓

16

*een deel korrek

-1 vreemde items (maks -2); aanbieding -1 (maks -1)

Kontroleer: SAID:IB & AHvD; dit kan in H&AB ingesluit wees

Verwys na Beginsel 11 met die toeken van punte. Bewerking soos per kandidaat s'n, tensy anders aangedui

TOTALE PUNTE

50

VRAAG 2

2.1

(i)	Bereken: Drawaarde van geboue op 1 Maart 2024	
	BEWERKINGS	ANTWOORD
	15 479 600 – 7 909 600	7 570 000 ✓✓
(ii)	Bereken: Verkoop van voertuig teen drawaarde	
	BEWERKINGS	ANTWOORD
	$510\,000 \checkmark - 330\,000 \checkmark - 21\,000 \checkmark \checkmark$ $180\,000 \times [20\% \times 7/12]$ 180 000 twee punte OF 510 000 – 351 000 een punt twee punte + een m-punt Aanvaar grootboekformaat vir berekeninge	159 000 ☒ KP – OWV (begin) – WV (huidige)
(iii)	Bereken: Totale waardevermindering van toerusting	
	BEWERKINGS	ANTWOORD
	Noot: $320\,000 \times [15\% \times 3/12]$ 12 000 ✓ ☒ Oud: $2\,630\,000 \times [15\% \times 12/12]$ 394 500 ✓✓ Geen punte word toegeken vir bewerkings by alleenstaande syfers, bv. geen punte indien enige bedrag bygevoeg is by R320 000 or R2 630 000.	406 500 ☒ een deel korrek nuut + oud

12

2.2

Bereken: Belasting betaal	
BEWERKINGS	ANTWOORD
$148\,000 \checkmark + 1\,736\,000 \checkmark + 220\,000 \checkmark$ OF – 148 000 – 1 736 000 – 220 000 Aanvaar grootboekformaat OF die gebruik van hakies vir bewerkings Wees bedag op omgekeerde tekens; merk dan deurgaans slegs EEN opsie	2 104 000 ☒ een deel korrek Ignoreer hakies
Bereken: Dividende betaal	
BEWERKINGS	ANTWOORD
$840\,000 \checkmark + 1\,296\,000 \checkmark \checkmark$ $[4\,050\,000 \times 0,32]$ OF 840 000 + [2 696 000 – 1 400 000] een punt twee punte Aanvaar grootboekformaat OF die gebruik van hakies vir bewerkings	2 136 000 ☒ een deel korrek Ignoreer hakies

4

4

2.3 Kontantgevolge uit finansieringsaktiwiteite in die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025

*een deel korrek

Kontantgevolge van finansieringsaktiwiteite	9 608 500 ☒ *
Uitreik van aandele	6 300 000 ☒
Terugkoop van aandele (50 000 ☒ x R8,50 ☒) OF 175 000 + 250 000 een punt twee punte	(425 000) ☒ * Moet in hakies wees
Verandering in lening	3 733 500 ☒ ☒

8

-1 P, indien geen details getoon (maks -1)

2.4 Bereken: % bedryfsuitgawes op verkope

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{4\,667\,600}{26\,480\,000} \times \frac{100}{1}$	17,6 % ☒ een deel korrek

3

Bereken: % opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{4\,464\,000}{\frac{1}{2}(22\,556\,000 + 14\,913\,000)} \times \frac{100}{1}$ 18 734 500 twee punte	23,8% ☒ een deel korrek As gem. AHB (x ½) gebruik is

4

Bereken: Dividende per aandeel

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{1\,296\,000}{4\,050\,000} + \frac{1\,400\,000}{4\,000\,000}$ OF 0,32 + 0,35 32c ☒ + 35c ☒ OF 0,32 + 0,35 Merk SLEGS een opsie deurgaans	67c ☒ een deel korrek 67,4c word nie aanvaar nie

4

- Vir ELKE bewerking: die 'x 100' word nie geag as 'een deel korrek'.
- Teller en noemer moet as sulks gemerk word.
- Geen punte word toegeken vir bewerkings by alleenstaande syfers, bv. geen punte indien enige bedrag bygevoeg is by R4 667 600.

2.5

	FINANSIERINGSBRON (met syfers)	NEGATIEWE EFFEK OP KONTANTVLOEI
BRON 1	Aandele uitgereik, R6 300 000 ☒ ☒	Skep verwagtinge by aandeelhouders om gereelde dividende in die toekoms te ontvang ☒
BRON 2	Verandering in lening, ☒ R3 733 500 ☒ Sien 2.3	Lening moet met rente terugbetaal word. ☒

6

TOTALE PUNTE

45

VRAAG 3

3.1	3.1.1	Winsgewendheid ✓	Geen afkortings word aanvaar nie.	<div></div> <div>3</div>
	3.1.2	Beperk ✓		
	3.1.3	Solvabiliteit ✓		

3.2 Likiditeit:

Die maatskappy se likiditeitsposisie het verbeter. Haal TWEE finansiële aanwysers met syfers aan wat hierdie stelling ondersteun.

Finansiële aanwysers ✓ ✓ Syfers en tendense ✓ ✓

- Bedryfsverhouding verbeter/verhoog (van 0,3 :1) tot 1,6 :1 / met 1,3 : 1.
- vuurproefverhouding verbeter/verhoog (van 0,1 :1) tot 0,8:1 / met 0,7 : 1
- Debiteure-invorderingsperiode verbeter/verminder (van 43 dae) tot 36 dae / met 7 dae

Krediteure-betalingsperiode word NIE aanvaar NIE

4

3.3 Dividenduitbetalingsbeleid:

Bereken die dividenduitbetalingskoers vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025.

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{55}{51} \times \frac{100}{1}$	107,8% ✓✓ 1,07 word nie aanvaar nie

2

Verduidelik waarom die direkteure besluit het om die beleid te verander. Gee EEN rede.

EEN geldige punt ✓✓

- Die maatskappy wil aandeelhouders gelukkig hou/verhoog aandeelhouders se tevredenheid.
- Hulle probeer aandele se markprys beïnvloed deur dividende te verhoog
- Om dividende oor verskeie jare op dieselfde vlak te hou.
- Beplan nie vir enige toekomstige uitbreidings nie.
- Die maatskappy het genoeg reserwes in vorige jare opgebou.

2

3.4 % aandeelhouding en terugkoopbesluite:

Bereken die aantal nuwe aandele wat Denzel op 31 Julie 2024 gekoop het.

BEWERKINGS	ANTWOORD
$494\ 000 \checkmark - \overset{[900\ 000 \times 45\%]}{405\ 000 \checkmark \checkmark}$	89 000 ✓ een deel korrek
OF $\underset{\text{een punt}}{495\ 000} - \underset{\text{een punt}}{456\ 000} + \underset{\text{een punt}}{\overset{[125\ 000 - 75\ 000]}{50\ 000}}$	

4

Bereken Denzel se % aandeelhouding op 28 Februarie 2025.

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{494\ 000 \checkmark}{950\ 000 \checkmark} \times \frac{100}{1}$	52% ✓ een deel korrek
<ul style="list-style-type: none"> • Teller en noemer moet as sulks gemerk word. • Geen punte word toegeken vir bewerkings by alleenstaande syfers, bv. geen punte indien enige bedrag bygetel is by R494 000. 	

3

Die onafhanklike ouditeur het vasgestel dat Denzel die besluit geneem het om die aandele uit die bestorwe boedel van 'n familielid op 1 Desember 2024 terug te koop, sonder om die direksie in te lig.

Waarom behoort die onafhanklike ouditeur hieroor bekommerd te wees? Gee EEN rede.

EEN toepaslike rede ✓✓

deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- Oneties, omdat Denzel sy voordeel as meerderheidsaandeehouer misbruik/ Dit kan lei tot 'n moontlike konflik van belange.
- Nepotisme, want Denzel het sy familielid se boedel bevoordeel deur r12 per aandeel te betaal
- Prosedures is nie gevolg nie; een persoon kan nie terugkooppryse op sy eie vasstel nie.
- Aandeelehouers kan dispuut verklaar, omdat hierdie aksie nie maatskappybeleid gevolg het nie.
- Die besluit was nie billik en deursigtig nie.

2

3.5 Hefboomfinansiering en risiko:

Venus Bpk. se direkteure wil die besigheid uitbrei deur nog takke in ander provinsies oop te maak. Verduidelik waarom jy sal aanbeveel dat hulle nie nog geld moet leen nie. Haal TWEE finansiële aanwysers, met syfers, aan.

TWEE finansiële aanwysers ✓ ✓ Syfers en tendense ✓ ✓ Verduideliking ✓ ✓

- Skuld-ekwiteit-verhouding verhoog (van 0,5 : 1) tot 0,8 : 1 / met 0,3 : 1
Die finansiële risiko het verhoog / Maatskappy maak meer op skuld staat, om sy handelsbedrywighede te finansier.
- % opbrengs op gemid. kapitaal aangewend (OOTKA) verminder (van 9,5%) tot 8,2% / met 1,3%-punte / met 13,7%
Maatskappy is negatief gerat / OOTKA is laer as die (12%) rentekoers/ lenings word nie doeltreffend benut nie.

6

'n Ander moontlikheid om die voorgestelde uitbreidings te finansier, is om nog aandele uit te reik. Verduidelik hoe dit die maatskappy sal bevoordeel. Verskaf TWEE punte.

TWEE toepaslike punte ✓✓ ✓✓

deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- Die kapitaal wat so bekom word, hoef nie aan aandeelehouers terugbetaal te word nie / geen verpligte terugbetaling van kapitaal.
- Skuld-ekwiteit-verhouding verbeter.
- Dividende kan slegs verklaar word as die maatskappy dit kan bekostig / minder druk op kontantvloei.
- Geen rente word betaal nie; wins kan verbeter.

4

3.6 Aandelewaarde:

Verduidelik waarom die aandeelhouers nie met die maatskappy se aandelepryse aan die einde van die finansiële jaar tevrede moet wees nie. Haal TWEE relevante finansiële aanwysers en ander verwante data aan.

Finansiële aanwysers / ander data ✓ ✓ Syfers en tendense ✓ ✓

- Netto batewaarde (NBW) per aandeel verlaag (van 1 060c) tot 1 025c / met 35c / met 3,3%.
- Markprys per aandeel verlaag (van 1 030c) tot 1 000c / met 30c / met 2,9%.

Vir VIER punte:

- Markprys per aandeel van 1 000c is laer as die NBW per aandeel van 1 025c.

4

3.7 Hernuwing van HFB se kontrak:

Verduidelik EEN rede waarom enige maatskappy 'n goed gekwalifiseerde persoon as hul hoof- finansiële beampte (HFB) moet aanstel.

EEN toepaslike rede ✓✓

deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- Ontwikkel gesonde finansiële strategieë wat in lyn sal wees met die maatskappy se langtermyn doelwitte.
- Verseker dat die maatskappy voldoen aan finansiële regulasies en standaarde.
- Skep vertroue in die maatskappy se prestasies en groei.
- HFBs is instrumenteel in die identifisering van finansiële risiko's.
- Hy/Sy moet toepaslike kennis (vaardighede of ondervinding) hê, omdat die HFB finale besluite moet neem wat alle aspekte van die maatskappy se finansies raak.
- Moet ingelig wees oor alle toepaslike beleide wat die effektiewe hantering van die maatskappy se finansies reguleer.
- Voorkom bedrog en wanbestuur van fondse.

2

Behalwe die faktore en finansiële aanwysers wat in VRAE 3.2 tot 3.6 gedek is, haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers oor waarom jy voel dat Denzel se kontrak nie hernu moet word nie.

Finansiële aanwysers / ANDER data ✓ ✓ Syfers en tendense ✓ ✓

- Verdienste per aandeel verminder (van 58c) tot 51c / met 7c / met 12%.
- Opbrengs op gemid. aandeelhouersbelang verminder (van 6,2%) tot 4,5% / met 1,7%-punte / met 27,4%.
- Solvensieverhouding verlaag (van 2,6 : 1) tot 2,2 : 1 / met 0,4 : 1.

LW: Moenie % bedryfsuitgawes op verkope aanvaar nie

Wees bedag op toepaslike aanwysers wat nie voorheen in Vr 3.2 – Vr 3.6 hierbo gebruik is nie, uitgesluit positiewe tendense, bv likiditeit.

4

TOTALE PUNTE	40
---------------------	-----------

VRAAG 4**4.1.1****Identifiseer die soort auditverslag wat Yungs Bpk. ontvang het.**

Ongekwalfiseerd ✓ Aanvaar 'skoon' verslag

1

4.1.2**Noem TWEE betroubare soorte auditbewyse wat VC Ouditeure as basis vir hul mening gebruik het.**

Enige TWEE toepaslike en verskillende soorte ✓ ✓

brondokumente (enige twee kan apart bepunt word, bv. fakture/kwitansies)

joernale

grootboeke

bateregisters

fisiese inspeksies

(getekende) kontrakte

(getekende) betaalstate

debiteure-state

krediteurestate

bankstate

EFO-bewyse/bewys van betalings

Aktes / registrasiedokumente

Wees bedag op ander toepaslike voorbeelde wat verband hou met finansiële rekords.

2

4.1.3**Verduidelik hoe hierdie auditverslag moontlik in die toekoms 'n positiewe uitwerking op die maatskappy kan hê. Verskaf TWEE punte.**

Enige TWEE toepaslike/geldige punte ✓✓ ✓✓

deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- Aandeelhouers het vertroue in die bestuur van die maatskappy en sal hul aandele wil behou.
- Dit kan potensiële beleggers/aandeelhouers lok.
- Dis makliker vir die maatskappy om kapitaal in die toekoms te bekom.
- Finansiële instellings is meer gewillig om finansiering toe te staan / verkry makliker finansiering/Dit kan die mpy se beeld verbeter wat tot 'n goeie kredietgradering kan lei.
- Aandeelhouers word gerus gestel dat die maatskappy se finansiële state betroubaar/geloofwaardig is, wat waargenome risiko verminder.
- Dit kan die maatskappy se aandeelpryse op die JSE verhoog.

4

4.2.1

Watter stappe sou Vintage Bpk. teen die twee direkteure, wat in die hof verskyn het, gedoen het? Verskaf TWEE punte.

Enige TWEE toepaslike/geldige punte ✓✓ ✓✓

deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- Hulle moet geskors word, terwyl ondersoek/hofsaak aan die gang is.
- Direkteursgelde en/of direkteursvoordele behoort nie uitbetaal/toegeken te word totdat hofsaak afgehandel is nie.
- Ontslaan of verklaar word as onbevoegde direkteure, indien hulle skuldig bevind word in die hof.
- Daar kan vereis word dat hulle die omkoopgeld aan die maatskappy betaal, indien hulle skuldig bevind word.
- Vintage Bpk. kan enige direkteursgelde of –voordele terugeis wat hulle gedurende die tydperk wat die oortreding plaasgevind het, verdien het.

4

4.2.2

Verduidelik TWEE gevolge wat Josh, die eksterne ouditeur, vir sy onwettige optrede kan verwag.

Enige TWEE toepaslike/geldige punte ✓✓ ✓✓

deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde

- Dissiplinêre aksie deur sy werkgewer / verloor sy lisensie van 'n professionele instelling soos bv. SAICA.
- Ander auditverslae wat hy afgeteken het, moet ook ondersoek word. Hy kan dus sy geloofwaardigheid in sy werkplek verloor.
- VC Ouditeure (werkgewer) kan hom dagvaar vir die verlies aan toekomstige inkomste/ander auditkontrakte a.g.v. hul reputasie/naam/beeld wat skade gely het.
- Vintage Bpk (klant) kan hom in sy persoonlike hoedanigheid aankla en eis dat hy totale omkoopgeld terugbetaal/hy kan sy persoonlike bates verloor.
- Indien hy ook van bedrog aangekla word, kan hy gevangenisstraf kry / nie weer as ouditeur in die toekoms praktiseer nie.

MOENIE aanvaar nie:

Kan sy kwalifikasies verloor; geswartlys word; afgedank word.

4

TOTALE PUNTE	15
---------------------	-----------

TOTAAL: 150